

«Παντού υπήρχαν ίχνη βίας». Η Γενοκτονία των Ποντίων και η Γενοκτονία της Μνήμης

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

«Παντού υπήρχαν ίχνη βίας»

Η Γενοκτονία τῶν Ποντίων καί ἡ Γενοκτονία τῆς Μνήμης

Ἦδη ἀπό τόν 11ο αἰῶνα οἱ Μιλήσιοι ἄρχισαν νά ἀποικοῦν στήν περιοχή τῆς Μαύρης Θάλασσας καί κατόπιν ἱδρυσαν τή Σινώπη (785 π.Χ.), τήν Τραπεζούντα (756 π.Χ.), τήν Κερασούντα (700 π.Χ.) καί ἄλλες πόλεις. Τόν 5ο αἰῶνα ὁ ἀρχαῖος Ἕλληνας Ξενοφώντας ἱστορώντας τήν Κάθοδο τῶν Μυρίων στά παράλια τῆς Ποντικῆς Καππαδοκίας, χαρακτήρισε τήν Τραπεζούντα «πόλιν ἑλληνίδαν οἰκουμένη ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ». Ἀπό τόν 1ο κιόλας αἰῶνα ὁ Πόντος δέχθηκε τό μήνυμα τοῦ Χριστοῦ ἀπό τόν Ἀπόστολο Ἀνδρέα, ἰδρυτή τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Τραπεζούντας, τῆς Σινώπης, τῆς Ἀμισοῦ καί τῆς Αμάσειας. Μέχρι τόν 15ο αἰῶνα οἱ Ἕλληνες τοῦ Πόντου ἀνέπτυξαν πολιτισμό καί ἐμπόριο, διατηρώντας πάντοτε πνευματικές καί οἰκονομικές σχέσεις μέ τόν υπόλοιπο ἑλληνικό κόσμο. Τό 1461 ἡ Τραπεζούντα κατακτᾶται ἀπό τοὺς Ὄθωμανοὺς, ξεκινώντας, ἔτσι, γιά τοὺς Ἕλληνες, μιά περίοδος δεινῶν καί ἐξισλαμισμῶν.

Μέρος πιά τῆς Ὄθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας, εἶχε τά προνόμια πού δόθηκαν καί στοὺς υπόλοιπους Ρωμιούς, ὑπό τήν πνευματική καθοδήγηση τοῦ Οἰκουμενικοῦ

Πατριαρχείου. Πολλά γεγονότα όδηγήσαν σταδιακά στην αλλαγή αντιμετώπισης τών Ποντίων από τούς Τούρκους, αλλά έδω αναφέρουμε ακροθιγώς μόνον όρισμένα· όταν τό 1821 οί Έλληνες αξίωσαν τήν Έλευθερία τους στην Πελοπόννησο καί τή Στερεά Ελλάδα, στόν Πόντο ή αλυτρωτική συνείδηση έγινε πιά ένοχλητική· ακολούθησε ή ήττα τοῦ όθωμανικοῦ στρατοῦ στόν ρωσσοτουρκικό πόλεμο (1877-1878), όποτε οί Έλληνες τοῦ Πόντου απέκτησαν αύξημένες απαιτήσεις για έθνική ανεξαρτησία· μετά τόν Μακεδονικό Αγώνα (1908) καί τήν απελευθέρωση τής βόρειας Ελλάδας, οί Τούρκοι συναισθάνονταν έντονα τή συρρίκνωση τής Αυτοκρατορίας τους.

Μέ τήν εμφάνιση τοῦ κινήματος τών Νεοτούρκων τό 1908, οί φωνές για έθνική καθαρότητα εξέφραζαν τή νεοτουρκική απαίτηση καί προμήνυαν τό δυσοίωνο μέλλον για τίς μή μουσουλμανικές μειονότητες τής Τουρκίας. Ό επικεφαλής τοῦ πολιτικοῦ γραφείου τής νεοτουρκικής τρομοκρατικής όργάνωσης Teskilt – Mahsusa καί συνεργάτης τοῦ κόμματος τών Νεοτούρκων «Ένωση καί Πρόοδος» δρ Σακίρ Μπαχαντίν, έλεγε χαρακτηριστικά: «Τά έθνη πού απόμειναν από παλιά στην Αυτοκρατορία μας μοιάζουν μέ ξένα καί βλαβερά χόρτα πού πρέπει νά ξεριζωθοῦν. Νά ξεκαθαρίσουμε τή γή μας. Αυτός άλλωστε είναι καί ό σκοπός τής επανάστασής μας».

Ύπ' αὐτοῦ τοῦ δαιμονικοῦ σκεπτικοῦ, τέθηκε σέ εφαρμογή τό σχέδιο τής άνηλεούς έξόντωσης τών χριστιανικῶν λαῶν τής Τουρκίας στά τέλη τοῦ 19ου καί τίς αρχές τοῦ 20οῦ αἰώνα. Ό Μουσταφά Κεμάλ (Άτατούρκ) μέ τούς Νεοτούρκους, προσεταιριζόμενοι τίς μεγάλες δυνάμεις τής εποχῆς, πέτυχαν νά καταστοῦν πολεμικοί Κολοσσοί, γεγονός πού προκάλεσε καί τήν αλαζονεία τους έναντι τών μή μουσουλμάνων κατοίκων τής άχανοῦς χώρας. Από τή μιά, ενισχύονταν μέ όπλα από τή Γερμανία· από τήν άλλη, δέχτηκαν εκατομμύρια ρούβλια, χρυσό, όπλα καί πυρομαχικά από τή Σοβιετική Ένωση. Τούτη ή αίματοβαμμένη συμπαιγνία ήταν ό αὐτουργός τής έναρξης καί πραγματοποίησης τής πολλαπλῆς Γενοκτονίας.

Η κατοπινότερη χιτλερική Γενοκτονία τών Έβραίων θεμελιώθηκε μέ κάποια παρανοϊκά ψευδοεπιστημονικά κίνητρα· οί Γενοκτονίες στην Τουρκία έγιναν χωρίς θεωρητικό υπόβαθρο, άνευ ιδεολογικής παρα-λογικῆς, μέ μόνον άπροκάλυπτο στόχο τόν άφανισμό καθετί χριστιανικοῦ. Έτσι ξεκίνησε μιά νέα Γενοκτονία, τουρκικῆς επίνοιας, πού εκτελέστηκε σέ τρεῖς διαδοχικές φάσεις. Οί θύτες μηχανεύτηκαν κάθε λογῆς μέθοδο για τήν τελεσφόρηση τοῦ έωσφορικοῦ σχεδίου τους...

Στήν πρώτη φάση, παρατηροῦνταν «ἀπλῶς» κρούσματα βίας, καταστροφές καί ἀπελάσεις. Ἐπειτα, ἡ θηριωδία κορυφώθηκε διά τῆς συνεργασίας τοῦ Κεμάλ μέ τήν αἰμοδιψή ὕαινα τοῦ Πόντου, τόν ἡγέτη τῶν Λαζῶν, Τοπάλ Ὄσμάν.

Τό 1909 ψηφίστηκε νόμος τῆς Ὄθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας πού διάτασσε τούς Χριστιανούς σέ ἐπιστράτευση, δέχονταν γιά τόν Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο. Μέχρι τό 1917 κατατάγηκαν περισσότεροι ἀπό 200.000 Ἕλληνες ἡλικίας μεταξύ 15 μέ 48 ἐτῶν. Αὐτοί στάλθηκαν στά στρατόπεδα συγκέντρωσης («Ἀμελέ ταμπουροῦ»), ὅπου πολλοί πέθαναν ἀπό τά ἐξουθενωτικά κάτεργα πού ὑποβάλλονταν, ἀπό τίς στερήσεις, ἀπό τό κρύο, ἀπό τίς ἀρρώστιες, ἀπό τήν ἐκούσια ἐγκληματική ἀδιαφορία τῶν ἀξιωματικῶν.

Ἀφοῦ οἱ Νεότουρκοι ἄφησαν ἀπροστάτευτο τό Γένος τῶν Ποντίων Ρωμιῶν μέ τήν ἐπιστράτευση τῶν ἀνδρῶν, τό 1914 ἐπιδόθηκαν στήν ἐξόντωση τῶν ἐναπομεινάντων. Συγκέντρωναν τούς γηραιότερους καί τά γυναικόπεδα καί τούς ἐκτόπιζαν στά ἀφιλόξενα βάρη τῆς Ἀνατολίας. Ἐρήμωσαν οἱ ἐλληνικές συνοικίες καί τά χωριά, πού οἱ κάτοικοί τους ὀδηγοῦνταν σέ πολυήμερες ὁδοιπορίες μέ ἀπαγόρευση μεταφορᾶς τροφῆς ἢ στρωμάτων καί χωρίς τοπικό προορισμό. Ἐσκεμμένα, ξεκινοῦσε ἡ πορεία τόν βαρύ χειμῶνα μέ μόνον προορισμό τόν θάνατο. Τόν Δεκέμβριο τοῦ 1916, ὁ Ἐθνομάρτυρας Μητροπολίτης τῆς Ἀμάσειας Γερμανός (Καραβαγγέλης) ἔγραψε στόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη ἐκλιπαρώντας γιά βοήθεια: «Τό χιόνι μέχρι τά γόνατα καί τό κρύο τσουχτερό, ἐν τοῦτοις προχωροῦν μέ συνοδεία πολιτοφυλάκων χιλιάδες παιδιά, γυναῖκες καί ἄρρῶστοι γέροι πρός τή Σεβάστεια... Οἱ ἄρρῶστοι ἐγκαταλείπονται στήν ἄκρη τοῦ δρόμου σχεδόν ὅλοι ξυπόλυτοι, καταδικασμένοι δηλαδή ἐκ τῶν προτέρων σέ θάνατο ἀπό τό ψύχος... Ἀπό τήν Σαμψούντα στάλθηκαν πολιτοφύλακες καί στρατιῶτες ἐναντίων τῶν πλούσιων χωριῶν τῆς περιοχῆς, οἱ ὅποιοι ἔκαψαν τά χωριά, σκότωσαν γέρους καί παιδιά καί βίασαν γυναῖκες. Ἀκόμα καί τά κορίτσια κάτω τῶν δέκα χρόνων καί γριές πάνω τῶν 80 εἶχαν αὐτή τήν τύχη».

Φόνευσαν Πόντιους προκρίτους, βουλευτές, δημοσιογράφους, καθηγητές, μαθητές καί ἱερεῖς, μετά ἀπό ὑποτιθέμενες δίκες στά «Δικαστήρια Ἀνεξαρτησίας», ὥστε ὅσοι Ἕλληνες ἐπιζήσουν νά ἀπομείνουν ἀκέφαλοι καί ἀνίκανοι ὅποιας ὀργάνωσης· λεηλάτησαν καί διέλυσαν τά μοναστήρια, ὅπως τίς ἱστορικές Μονές Παναγίας Σουμελᾶ καί Ἀγίου Ἰωάννου Βαζελῶνος· κατέστρεψαν τά ἱερά κειμήλια τῶν ἐκκλησιῶν· αἰχμαλώτισαν, βασάνισαν τούς μοναχούς καί τίς μοναχές καί ὀρισμένους τούς σκότωσαν. Ἐξισλάμισαν βίαια τούς Ἕλληνες κατοίκους δεκάδων χωριῶν· ὑποχρέωσαν ἐτσιθελικά Χριστιανές νά παντρευτοῦν μουσουλμάνους· σκότωσαν ἔγκυες γυναῖκες· ἄρπαξαν ἄλλες καί τίς διέφθειραν μέ τίς χυδαίες ὀρέξεις τους, τίς ἔκλεισαν στά σύγχρονα χαρέμια τους καί τούς ἐπέβαλαν νά

κυοφορήσουν τά προϊόντα τοῦ βιασμοῦ· δολοφόνησαν μικρά παιδιά...

Πέραν τῆς γυναικοκτονίας καί τῆς παιδοκτονίας, ἄξιον ἀναφορᾶς εἶναι ἄλλο ἓνα παράφρον σημεῖο. Ἡ παλιά τέχνη τοῦ παιδομαζώματος ἐπαναλήφθηκε. Ὑφάρπαξαν βρέφη ἀπό τή μητρική ἀγκάλη καί τά παρέδωσαν σέ τουρκικές οἰκογένειες. Ἰδρυσαν ὀρφανοτροφεῖα γιά τά παιδιά τῶν Ποντίων πού εἶχαν οἱ ἴδιοι σκοτώσει καί ἐκεῖ τούς παρεῖχαν παιδεία τουρκική καί ἰσλαμική θεολογική μόρφωση.

Ἐπιλεκτική ἡ ἀναφορά στά πάνδεια πάθη τοῦ ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ, πού δείχνει καταφανῶς πῶς οἱ θύτες δέν ἦταν ἄνθρωποι, οὔτε φιλόανθρωποι· ἦταν ὄντα τυφλωμένα ἀπό τά ζωώδη ἔνστικτά τους.

Ἀνατριχιαστικές οἱ πληροφορίες ἀπό τίς πηγές:

Τό 1922 «γυναικόπαιδα εἰκοσιτριῶν ἐλληνικῶν χωριῶν τῆς περιφέρειας Κερασσοῦντος καί ὀκτῶ ἐλληνικῶν χωριῶν τῆς περιφέρειας Πουλαντσάκης ἐνεκλείσθησαν ὑπό τῶν στρατιωτῶν τοῦ Τοπάλ Ὀσμάν ἐν ταῖς οἰκεῖαις αὐτῶν, πυρποληθείσαις καί ἀποτεφρώθησαν».

Ἀκόμα κι' ὁ φιλότουρκος σοβιετικός ἀπεσταλμένος στήν Τουρκία Μιχαήλ Φρούνζε, μετά ἀπό ὀρεινή διαδρομή πού ἔκαμε, ἔγραψε: «Στήν κορυφή τοῦ περάσματος συναντηθήκαμε μ' ἓνα караβάνι. Πάνω στό κάρο βλέπω μαυροντυμένες γυναῖκες. Οἱ γυναῖκες καί τά παιδιά τρέμουν ἀπό τό κρύο (...), φοράνε ὅλοι τους κουρέλια. Ἀναστατωμένος, ρωτῶ τόν Τούρκο χιλιάρχο κι' ἐκεῖνος μοῦ ἀπαντᾷ ὅτι πρόκειται γιά ληστές (...). Γιά λίγα λεπτά μείναμε σιωπηλοί καί σκυθρωποί. Παντοῦ ὑπῆρχαν ἵχνη βίας (...). Ποτέ στήν ὑπόλοιπη ζωή μου δέν θά σβήσει ἡ εἰκόνα ἐκείνου τοῦ δρόμου (...), ὁ ἴδιος μέτρησα 58 νεκρούς. Παντοῦ διέκρινα ἵχνη τῆς βίας. Ἀντικρίσαμε τό πτώμα ἑνός ὁμορφου κοριτσιοῦ. Τό κεφάλι ἦταν κομμένο καί δίπλα τό ἓνα χέρι. Σέ ἄλλο σημεῖο διακρίναμε τό πτώμα ἑνός κοριτσιοῦ, περίπου ὀκτῶ ἐτῶν μέ ξανθά μαλλιά. Φοροῦσε μόνον ἓνα πουκάμισο (...). Στή συνέχεια, τό σῶμα του τό διαπέρασε ἡ ξιφολόγχη ἑνός στρατιώτη».

Λόγω ὅλων αὐτῶν, σχηματίστηκαν ἑνοπλες ὁμάδες Ποντίων ἀνταρτῶν, μέ τήν εὐλογία καί καθοδήγηση τῶν ἡρώων Μητροπολιτῶν Τραπεζοῦντας Χρυσάνθου, Ἀμασειᾶς Γερμανοῦ, Νεοκαισαρείας Πολυκάρπου, Χαλδίας καί Κερασσοῦντος Λαυρεντίου καί τοῦ Ἐπισκόπου Ἀπολλωνιάδος Ἰωακεῖμ. Πανθομολογούμενη ἡ ὑπεροχή τοῦ Νεοτουρκικοῦ στρατοῦ σέ στρατιώτες καί ὀπλισμό, μά ἡ ἐλληνική ψυχή, μαθημένη νά ζεῖ ἐν ἀγωνίᾳ καί ἀγῶνι, πολεμοῦσε γιά αὐτή τήν ἴδια τή ζωή.

Πέρασε ἓνας αἰώνας ἀπό τήν πολύμοχθη προσπάθεια τῶν Τούρκων νά ἐξολοθρεύσουν ὅτιδήποτε μή τουρκικό ἀπό τήν ἐπικράτειά τους. Ὁ λογιστικός ἀπολογισμός τῆς ἐθνοκάθαρσης ἀριθμεῖ 1.500.000 Ἀρμενίους, 500.000

Ὁρθόδοξους Σύριους, περίπου 350.000 Ἀσσυρίους – Χαλδαίους καί 1.000.000 Ἑλληνες τῆς Μικρασίας, τοῦ Πόντου, τῆς Καππαδοκίας καί τῆς Θράκης (353.000 Ποντίους).

Φαίνεται κιόλας ἡ διάψευση τοῦ θύτη! Στήν ἀσιατική γῆ πού ποτίστηκε μέ τόσο αἷμα προκειμένου νά ἐπιτευχθεῖ ἡ ἐθνική καθαρότητα καί ὁ παντουρκισμός, ζοῦν σήμερα ἑλληνόφωνοι μουσουλμάνοι, τουρκόφωνοι Χριστιανοί καί κρυπτοχριστιανοί. Ἡ ὑπόσταση αὐτῶν δίνει ὑπόσταση στήν κεκρυμμένη ἐν τῇ Τουρκίᾳ Ἑλλάδα!

Ἡ ἀναγνώριση τῆς Γενοκτονίας τῶν Ποντίων ἀδελφῶν μας ἀπό τή Βουλή τῶν Ἑλλήνων καί τήν Κυπριακή Δημοκρατία εἶναι ἀδιαμφισβήτητα καρφί στό μάτι τῆς γείτονος χώρας. Ἀλλά πάλιν, ὁ μικρόνοος ἑλλαδισμός καί ὁ ἀστεῖος νεοσύστατος νεοκυπρισμός πλήττουν τήν ἐθνική μνήμη· ἡ ἀδιαφορία καί τά διαχρονικά πολιτικά τερτίπια ἐνισχύουν τήν ἐπιχείρηση ἐξόντωσης τῆς μνήμης. Ἀρχῆς γενομένης ἀπό τό 1932 (δέκα χρόνια μετά τίς Γενοκτονίες), ὅταν ὁ τότε πρωθυπουργός τῆς Ἑλλάδος πρότεινε τόν ἡγέτη τῶν σφαγῶν Μουσταφά Κεμάλ γιά τό Νόμπελ Εἰρήνης, μέχρι καί τίς μέρες μας, πού ἡ ὁποιαδήποτε ἱστορικά τεκμηριωμένη σχετική ἀναφορά χαρακτηρίζεται φανατισμός ἀπό πλήθος καλοθελητῶν.

Ἐθνικισμός δέν εἶναι νά θυμᾶται κανεῖς τίς ἀπανθρωπιές καί τίς θηριωδίες· ἔθνικισμός εἶναι νά τίς πράττει κανεῖς. Γι' αὐτό καί οἱ ὑγιῶς σκεπτόμενοι, ἀκολουθοῦν ἐπακριβῶς ἐκεῖνο πού ὀρίζουν ψηφίσματα διεθνῶν ὀργανισμῶν καί νόμοι πολλῶν κρατῶν: ἡ ἄρνηση τῆς Γενοκτονίας ἀποτελεῖ τό τελικό στάδιό της, διότι προωθεῖ τήν ἀτιμωρία γιά τούς δράστες καί ἀφήνει ἀνοικτό τό πεδίο γιά μελλοντικές γενοκτονίες. Ἡ γνώση τῆς ἱστορίας δέν εἶναι ἔγκλημα, εἶναι καθήκον. Ὅπως εὐκόλα καί δίχως ἀπαγορευτικές ἀναστολές κοπτόμαστε γιά τό ναζιστικό ὀλοκαύτωμα τῶν Ἑβραίων, ἔχουμε τήν ἴδια καί παραπάνω εὐθύνη νά μιλοῦμε, νά γράφουμε καί νά διεκδικοῦμε δικαίωση γιά τή Γενοκτονία τῶν Ποντίων. Εἶναι χρέος ὅλων γιά νά προστατέψουμε τόν κόσμο μας ἀπό τήν ἐπανάληψη τέτοιων ἐγκλημάτων.

Αἰωνία ἡ μνήμη τῶν Ποντίων ἐθνομαρτύρων! Ἄς εἶναι ἐλαφρύ τό χῶμα πού τούς φιλοξενεῖ, ὅπου κι' ἂν τούς ἄφησε ἄταφους ἡ λαίλαπα τοῦ ἄλλου Ἀττίλα.

Βιβλιογραφικές Πηγές:

(1) Θεοφάνης Μαλκίδης, «Ἡ Γενοκτονία τῶν Ἑλλήνων», Ἐκδ. Αἰγαίον, Λευκωσία 2010.

(2) Ἱστορικό Λεύκωμα «Πόντος. Ὁ Ποντιακός Ἑλληνισμός», National Geographic, 2010.

(3) Βλάσης Αγτζίδης, «Έλληνες τοῦ Πόντου. Ἡ Γενοκτονία ἀπό τόν τουρκικό ἐθνικισμό», Ἐκδ. Ἑλληνικές Ἐκδόσεις Ἀ.Ε., Ἀθήνα 2007.

19 Μαΐου

Σήμερα εἰς τήν Τουρτζιάν εἶναι γιορτή μιάλη,
γιατί ἐκόψασιν πολλῶν Ἑλλήνων τό κεφάλι.
Κάμετε μίαν ἐξίσωσιν, τρακόσια ἐπὶ χίλια.
Τόσες ἐκλάψαμεν ψυχές τζι' ἀνάψαμεν καντήλια.
Θερκόν ὁ ὄχλος ποίησεν τζεῖν' τήν Γενοκτονίαν.
Γένος Ρωμιῶν ἐστείλασιν μεγάλην ἐξορίαν.
Ἐκάψασιν τά ἔχει μας, ρίψαν τές ἐκκλησιές μας
τζι' ἐσπείραν ἀγανάχτησιν μέσα εἰς τές ψυχές μας.
Νομίζουν πώς ἐσβήσασιν τούς Ἑλληνες στόν Πόντον;
Θά ἔβρουν λινοπάμπακους συμματαξύ τῶν ζώντων.
Στήν Παναγίαν Σουμελᾶ γίνεται Λειτουργία
τζι' ὅπου δικλίσουν ἕννα δοῦν ἑλληνικά μνημεῖα.
ΜΝΗΜΕΙΟΝ θά πεῖ πώς «ΔΕΝ ΞΕΧΝΩ», θά πεῖ πώς «ΕΧΩ ΜΝΗΜΗ»,
θά πεῖ «ΔΕΝ ΞΙΛΕΙΦΤΗΚΑΜΕΝ», θά πεῖ πώς «ΕΙΜΑΙ ΖΥΜΗ».
Προζύμιν τῆς ἐλευθεριᾶς νά ἔχουμεν στήν ψυχήν μας.
Τζι' ἕννα πολλύνει. Ἄς ἔχουμεν ὀρπίδαν στήν ζωήν μας.

Ευδόκιος Δημητρίου, Θεολόγος.

Λευκωσία, Δευτέρα, 18 Μαΐου 2015.

Πηγή: churchofcyprus.org.cy